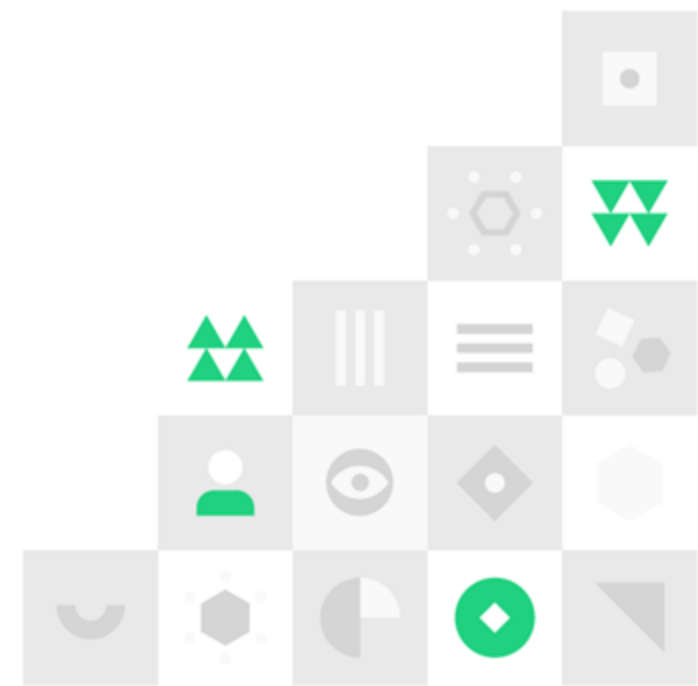

PARTYCYPACJA OBYWATELSKA A PRAWO DO ŻYCIA W CZYSTYM I ZDROWYM ŚRODOWISKU

STOWARZYSZENIE ORZEŁ I
RESZKA **ROZGŁOŚNIK SPOŁECZNY**
MAPA POLSKICH DRZEW

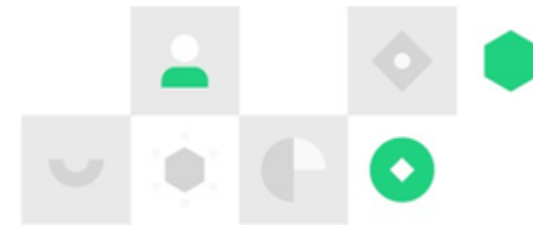

Program Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny
jest finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię
w ramach Funduszy EOG i Funduszy Norweskich.

Konsorcjum realizujące Program

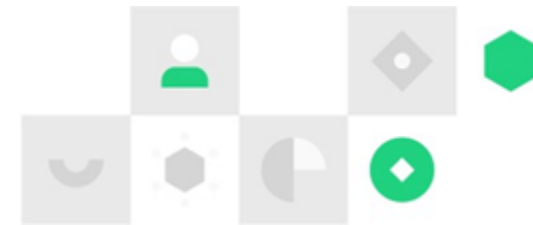
Plan warsztatu

Część teoretyczna

- Co to jest i z czego wynika prawo do życia człowieka w zdrowym i czystym środowisku
- Źródła prawa, hierarchia aktów prawnych
- Partycypacja rzeczywista vs. fasadowa, drabina partycypacji
- Co to jest deficyt kontaktu z naturą
- Rola zieleni w miastach, funkcje drzew

Część praktyczna

- Prezentacja aplikacji mobilnej do inwentaryzacji drzew
- Ćwiczenia praktyczne z obsługi aplikacji i waloryzacji drzew
- Ćwiczenia myślenia kreatywnego/ krytycznego – arkusz ewaluacyjny

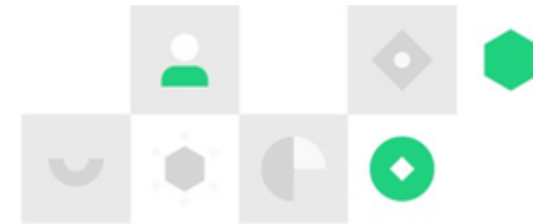
Część

**Prawo do życia
w zdrowym i czystym
środowisku**

Prawo do życia w zdrowym środowisku to część szeroko rozumianych praw człowieka.

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (1948)
- Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (1966)
- Deklaracja Sztokholmska w sprawie Środowiska Człowieka (1972)
- Deklaracja z Rio de Janeiro w sprawie Środowiska i Rozwoju (1992)
- Konwencja z Aarhus (1998)
- Europejska Konwencja Praw Człowieka i jej Protokoły (1953)
- Karta praw podstawowych unii Europejskiej (nieratyfikowana przez Polskę, ale...)

Prawo do życia w zdrowym środowisku jest uznawane za część szeroko rozumianych praw człowieka.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (1948): Dokument ten zawiera odniesienia do prawa do odpowiedniego standardu życia, które obejmuje również środowisko naturalne.

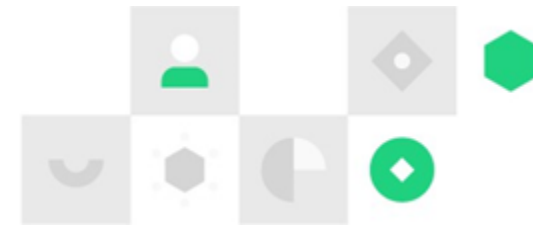
- Artykuł 25 ust. 1: "Każdy człowiek ma prawo do standardu życia zapewniającego zdrowie i dobrobyt jego i jego rodziny, włączając w to wyżywienie, odzież, mieszkanie, opiekę medyczną oraz konieczne świadczenia socjalne."

Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (1966):

- Artykuł 12: Gwarantuje „prawo każdego człowieka do korzystania z możliwie najwyższego poziomu fizycznego i psychicznego zdrowia”, co obejmuje także zdrowie środowiskowe.

Deklaracja Sztokholmska w sprawie Środowiska Człowieka (1972): Pierwszy międzynarodowy dokument, który uznał prawo do zdrowego środowiska.

- Zasada 1: "Człowiek ma podstawowe prawo do wolności, równości i odpowiednich warunków życia w środowisku, którego jakość umożliwia życie w godności i dobrobycie."

Prawo do życia w zdrowym środowisku jest uznawane za część szeroko rozumianych praw człowieka.

Deklaracja z Rio de Janeiro w sprawie Środowiska i Rozwoju (1992):

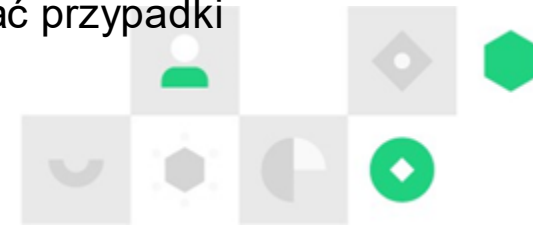
- Zasada 1: "Ludzie są uprawnieni do zdrowego i produktywnego życia w harmonii z przyrodą."
- Zasada 10: Podkreśla znaczenie dostępu do informacji, udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska.

Konwencja z Aarhus (1998) o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska:

- Artykuł 1: "Każda strona zapewnia prawa do informacji o środowisku, udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących środowiska i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych w celu przyczynienia się do ochrony prawa do życia w środowisku odpowiednim dla zdrowia i dobrostanu człowieka."

Europejska Konwencja Praw Człowieka i jej Protokoły:

- Protokół nr 1, Artykuł 1: Gwarantuje prawo do ochrony własności, które może obejmować przypadki związane z zanieczyszczeniem środowiska

The background features a close-up of vibrant green leaves on the left side, with water droplets and ripples on a dark surface below. The overall scene is soft and natural, suggesting a focus on environmental themes.

Ochrona środowiska to konstytucyjny obowiązek władz publicznych.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Artykuł 74

Prawo krajowe – Polska

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (1997):

- **Artykuł 68 ust. 4:** Władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.
- **Artykuł 74:**
 - ✓ **Ust. 1:** Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.
 - ✓ **Ust. 2:** Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych.
 - ✓ **Ust. 3:** Każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska.
 - ✓ **Ust. 4:** Władze publiczne wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska:

- Definiuje podstawowe pojęcia i zasady ochrony środowiska, takie jak "ochrona środowiska", "zrównoważony rozwój", "emisja" i "zanieczyszczenie".

Część
teoretyczna

Źródła prawa

Hierarchia aktów prawnych

Hierarchia aktów prawnych w Polsce określa porządek ważności różnych źródeł prawa, w którym:

każdy akt niższego rzędu musi być zgodny z aktem wyższego rzędu.

Hierarchia aktów prawnych w Polsce:

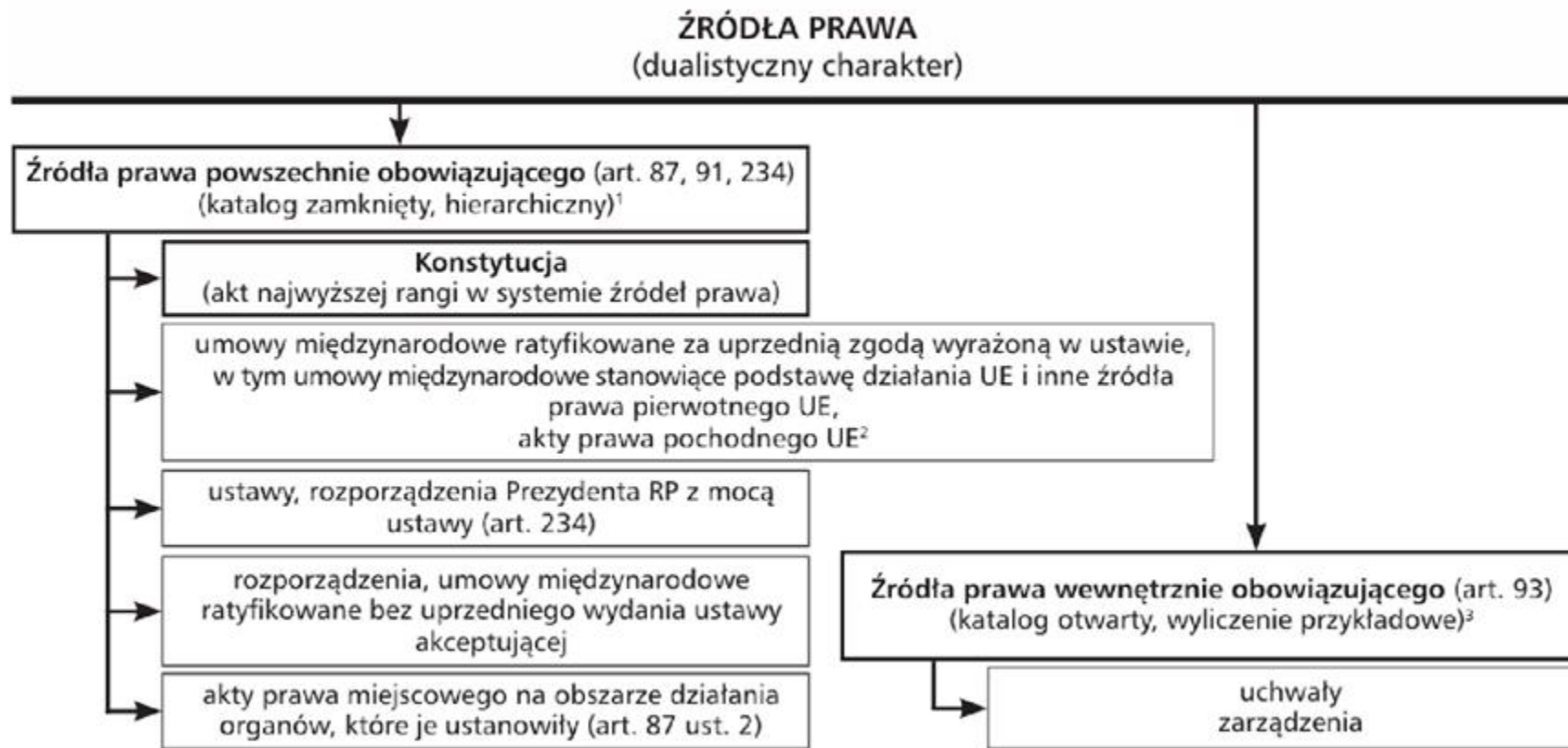
1. **Konstytucja RP** – najwyższy akt prawny.
2. **Umowy międzynarodowe ratyfikowane za zgodą wyrażoną w ustawie** – mają pierwszeństwo przed ustawami.
3. **Prawo Unii Europejskiej** – nadrzędne nad prawem krajowym w obszarach objętych kompetencjami UE.
4. **Ustawy** – akty prawa uchwalane przez parlament.
5. **Rozporządzenia** – akty wykonawcze do ustaw.
6. **Akty prawa miejscowego** – obowiązujące w określonych jednostkach terytorialnych.

Hierarchia aktów prawnych w Polsce określa porządek ważności różnych źródeł prawa, w którym każdy akt niższego rzędu musi być zgodny z aktem wyższego rzędu (źródło: Konstytucja RP ze schematami)

1
3

Schemat 1

¹ Akty prawne niższego rzędu muszą być zgodne z aktami wyższego rzędu, a kontrola hierarchicznej zgodności norm należy do Trybunału Konstytucyjnego. W kompetencji TK nie leży natomiast badanie poziomej kolizji między ustawami. Zob. wyrok TK z 28 czerwca 2016 r., SK 31/14, OTK-A 2016, poz. 51; wyrok z 23 listopada 2016 r., K 6/14, OTK-A 2016, poz. 98.

² Prawo pierwotne i wtórne UE ma w systemie źródeł prawa charakter ponadustawowy (art. 91), pozostając wobec siebie jed-

Demokracja

- Połączenie dwóch słów: demos – lud i kratos – władza, rząd
- Oznaczało władzę ludu (ludowładztwo), czyli rządy ogółu obywateli
- Główne wartości i zasady demokracji: wolność i równość obywateli

Obecnie jest formą ustroju państwa, w którym obywatele sprawują władzę bezpośrednio lub za pośrednictwem wybranych przez siebie przedstawicieli. Obecnie w większości państw dominuje forma władzy pośredniej

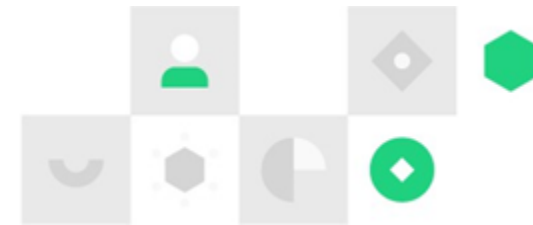
Demokracja – prawdziwa vs. fasadowa

Demokracja prawdziwa

- Równe prawa wszystkich obywateli do udziału w procesach decyzyjnych, przejrzyste wybory, funkcjonowanie niezależnych instytucji
- *Przykłady: Prawdziwe współdecydowanie obywateli w lokalnych i ogólnokrajowych sprawach*

Demokracja fasadowa

- Formalnie istniejące struktury demokratyczne, ale brak realnego wpływu obywateli. Manipulacja opinią publiczną, ograniczony pluralizm.
- *Przykłady: Niewielki wpływ obywateli na rządy poza wyborami, polityczna kontrola mediów*

Partycypacja:

uczestnictwo, udział jednostek w większej grupie, formacji, projekcie czy instytucji

Partycypacja społeczna

polega na przyznaniu określonym podmiotom prawo wzięcia udziału w procesie decyzyjnym dotyczącym danej społeczności.

Inaczej: wspólnotowa lub horyzontalna.

3) Jaka powinna być partycypacja?

Na podstawie: Sherry R. Arnstein „Drabina partycypacji”

Drabina partycypacji

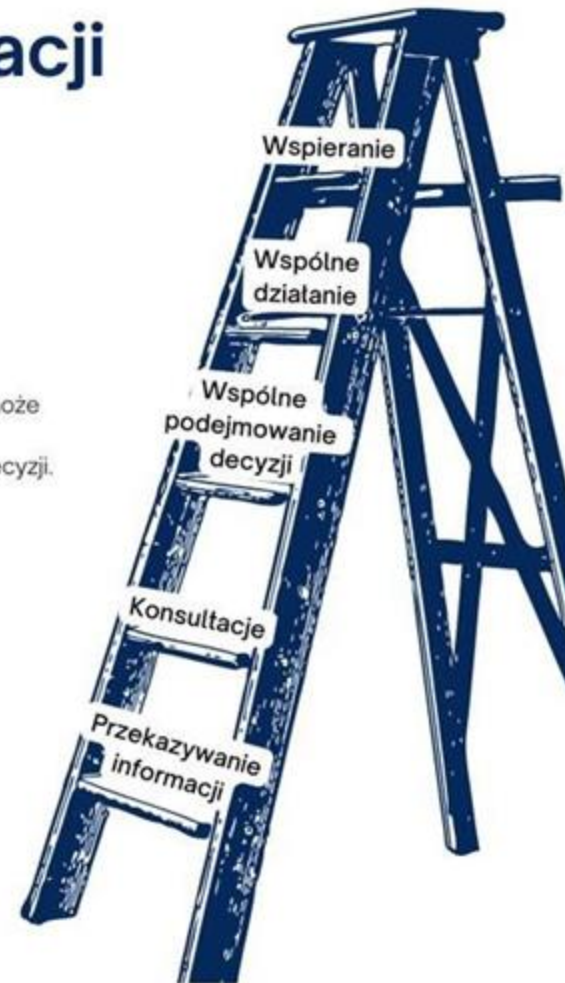
Wspieranie niezależnych inicjatyw społecznych oznacza pomaganie w zakresie opracowania i realizacji planów.

Wspólne działanie może wiązać się z krótkoterminową współpracą lub być długotrwałym partnerstwem.

Wspólne podejmowanie decyzji jest trudne, ponieważ może oznaczać przyznanie ludziom uprawnień do wyboru bez pełnego dzielenia się odpowiedzialnością za realizację decyzji.

Konsultacje są właściwe, gdy oferuje się ludziom ograniczony wybór tego, co zamierzamy zrobić. Jednak ograniczenie nie powinno dotyczyć możliwości rozwijania własnych pomysłów lub uczestniczenia w realizacji działań.

Przekazywanie informacji to podstawa uczestnictwa. Jednak ludzie oczekują większego zaangażowania niż jedynie dostarczenie informacji.

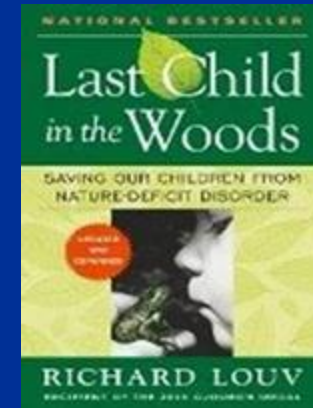
Deficyt kontaktu z naturą

Aktywni
Obywatele

Fundusz
Regionalny

Deficyt kontaktu z naturą („deficyt natury”, „syndrom natury deficytowej”) to zespół objawów wynikających z braku regularnego kontaktu z przyrodą.

- Problemy z koncentracją
- Zaburzenia sensoryczne
- Chroniczne przemęczenie
- Stres i irytacja
- Stany lękowe i depresja

Drzewa

Drzewa spełniają wiele funkcji ekologicznych, zdrowotnych i społecznych, które czynią je niezastąpionymi w miejskim krajobrazie:

- Oczyszczanie powietrza
- Regulacja temperatury
- Redukcja hałasu
- Retencja wody
- Poprawa zdrowia psychicznego ludzi
- Pozytywny wpływ na bioróżnorodność biologiczną środowiska naturalnego

Spółeczna aplikacja „Polskie Drzewa Miejskie”

Innowacyjne narzędzie, które łączy funkcje edukacyjne, dokumentacyjne i zarządzające.

Powstała z myślą o zaangażowaniu mieszkańców w proces inwentaryzacji drzew i ochrony zieleni w miastach.

<https://drzewa.radom.pl>

DRZEWOSTAN

projekt obywatelski

MAPA

mapa drzewostanu

BAZA DRZEW

baza danych drzew

WIEDZA

baza wiedzy o drzewach

ZGŁOSZENIA

strefa mieszkańca

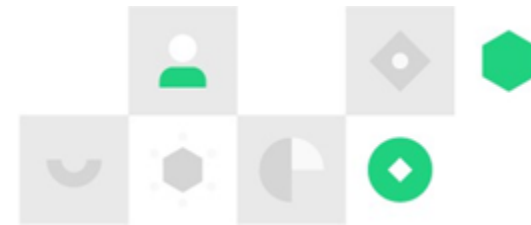

WOLONTARIUSZ

strefa dla wolontariatu

Mapa polskich drzew

<https://drzewa.radom.pl>

Kluczowe funkcje aplikacji

- Strona użytkownika
- Strona dla wolontariuszy
- Strona administracyjna
- Strona dla specjalistów

Strona użytkownika:

Użytkownicy mają dostęp do pełnej bazy danych drzew miejskich, zawierającej informacje takie jak: gatunek, numer identyfikacyjny, obwód pnia, wysokość drzewa, lokalizacja oraz stan zdrowotny.

Każde drzewo ma tzw. „metrykę”, w której znajdują się szczegółowe dane, w tym koordynaty geograficzne, data nasadzenia oraz informacje o ewentualnych chorobach czy wadach drzewa.

Aplikacja umożliwia również mieszkańcom zgłaszanie problemów, takich jak uszkodzenia drzew czy ich choroby oraz generowanie kodów QR do identyfikacji drzew.

Strona dla wolontariuszy:

Intuicyjne narzędzie do inwentaryzacji, które prowadzi wolontariusza przez proces dodawania nowego drzewa do bazy.

Obejmuje to wprowadzenie koordynatów, opis gatunku, stanu zdrowotnego oraz dodanie zdjęć.

Wolontariusze uczą się pracy z mapą, kompasem i nawigacją, a także rozpoznawania gatunków drzew. Proces dodawania drzewa trwa zaledwie około 2 minut dla wprawionego użytkownika.

Strona administracyjna:

Dla administratorów, aplikacja oferuje zaawansowane narzędzia do zarządzania bazą danych, w tym możliwość edycji informacji, zmiany lokalizacji drzewa, dodawania danych o chorobach czy siedliskach.

Administratorzy mogą także komunikować się z wolontariuszami, zarządzać zgłoszeniami od mieszkańców oraz generować raporty z danymi do eksportu w różnych formatach.

Strona dla specjalistów:

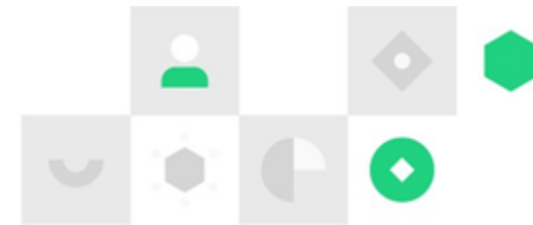

Zaawansowany moduł planowania nasadzeń, który pozwala na mapowanie nowych drzew, generowanie zleceń i eksport danych do formatów takich jak PDF, CSV czy Geo JSON.

Funkcje te wspierają proces zarządzania miejską zielenią, umożliwiając monitorowanie stanu zdrowotnego drzew, planowanie działań pielęgnacyjnych oraz dokumentowanie historii drzew w danym mieście .

Krytyczne myślenie

Krytyczne myślenie to zdolność do logicznego i obiektywnego analizowania oraz oceniania informacji. To nie tylko umiejętność, ale także postawa, której celem jest zrozumienie problemu w głębszym kontekście.

Dziękujemy za uwagę

Jadwiga Budzyńska

e-mail: biuro@orzelireshzka.eu

Jarosław Staniszewski

e-mail: zielona.akcja@onet.pl

